

* สมนึก แต่งเจริญ

วัฒนธรรมไทย

ใหม่

คำนำ

วัฒนธรรมไทยใหม่เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมไทยส่วนรวม วัฒนธรรมไทยใหม่เกิดจากการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมไทยเดิมกับวัฒนธรรมที่นำเข้ามาจากประเทศตะวันตก ซึ่งเป็นวัฒนธรรมที่มีลักษณะเป็นประชาธิปไตย เสรีนิยมที่ให้เสรีภาพ ส่วนบุคคลอย่างเต็มที่ ทุนนิยมที่ให้ความสำคัญของเงินทุน เครื่องจักร-อุปกรณ์และนักธุรกิจ รวมทั้งวัฒนธรรมไทยใหม่ยังเน้นความสำคัญของการจริงจัง บันเทิงหลากหลายรูปแบบและการบริโภคเพื่อแสวงหาความสุขทางกายของบุคคลอีกด้วย

ลักษณะของวัฒนธรรมไทยใหม่นี้ จะเห็นและสัมผัสได้อย่างชัดเจนในปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในอาณาบริเวณเมืองสำคัญของประเทศสามารถระบุลักษณะที่สำคัญของวัฒนธรรมไทยใหม่ ได้แก่.-

*รองศาสตราจารย์ คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ : M.A. in Government (Economic Policy) The George Washington University

- (1) ความอยากได้
- (2) การอ่านอนซอนยาก
- (3) การขาดความสามัคคี ประองคอง และเห็นอกเห็นใจกัน
- (4) การมีบุคลิกภาพเผด็จการของบุคคล

1. ความอยากได้

คนไทยภายใต้วัฒนธรรมใหม่นี้มีคุณสมบัติอยากได้ทุกสิ่งทุกอย่าง ทั้งสิ่งที่เป็นวัตถุและสิ่งที่มีได้เป็นวัตถุ ความอยากได้ครอบคลุมถึงของตนเอง ครอบครัวและวงศ์ตระกูล ความอยากได้นี้เมื่อคนได้รับการบำบัดหรือตอบสนองแล้ว คนก็ยังคิดและไตร่ตรองที่จะให้สมาชิกของครอบครัวและเพื่อนฝูงได้รับอีกด้วย กระบวนการคืนรินและต่อสู้เพื่อให้บรรลุซึ่งความอยากได้ ก่อให้เกิดความกระทบกระเทือนอย่างรุนแรงต่อบุคคลอื่น ๆ ต่อองค์กรที่ตนสังกัดและต่อสังคมและประเทศชาติ คนรุ่นใหม่อยากได้ยศ ตำแหน่งและชื่อเสียงเป็นอย่างยิ่งและเมื่อได้รับสิ่งดังกล่าวมารวดเร็วเท่าใด ใช้เวลาน้อยเพียงใด ก็จะแสดงถึงความเก่งกาจและความสำเร็จของตนเองมากขึ้นเพียงนั้น

ความอยากได้สิ่งต่าง ๆ แสดงออกอยู่ตลอดเวลาในโบหน้า ทำทาง สายตา และพฤติกรรมอื่น ๆ ของบุคคล ประการที่สำคัญที่สุด พฤติกรรมของการสนองความอยากได้มีลักษณะที่แข่งขันและแย่งชิงกัน ไม่เคารพกติกา มักทำเป็นลึกลับกติกา การสร้างกติกาเพื่อตนเองและพรรคพวก มีการยกข้ออ้างเพื่อหลีกเลี่ยงกติกาเพื่อให้ตนเองและพรรคพวกได้ประโยชน์ สังคมไทยใหม่มักจะกำหนดกฎเกณฑ์ และกติกา รวมทั้งหลักการต่าง ๆ ไว้อย่างสวยหรู ทันสมัย และมีมาตรฐานเท่าเทียมหรือเหมือนกับของต่างประเทศที่ก้าวหน้าและพัฒนาแล้ว แต่ในทางปฏิบัติจริงแล้วมีผู้ยึดถือและปฏิบัติกันน้อยมาก การขาดกติกา การไม่

เคารพและยึดถือกติกา การใช้กฎหมายเหนือกฎหมาย เมื่อเกิดความขัดแย้งจากจุดเล็ก ๆ ก็ขยายบานปลายออกไป ทำให้ประเทศชาติและสังคมปั่นป่วนได้ง่าย (ประเวศ วะสี, 2526 : 115-122)

2. การอ่านอนซอนยาก

คนไทยจำนวนหนึ่งซึ่งมีทั้งเด็ก บุคคลกลางคน และผู้ใหญ่ มักเป็นบุคคลที่มีภาวะอ่านอนซอนยาก กล่าวคือพูดจากันเข้าใจยาก พูดกันไม่ค่อยได้ เอาแต่ใจตนเอง การพูดจาตกลงกันในเรื่องง่าย ๆ ต้องใช้เวลาและความพยายามมาก การพูดจา เพื่อทำความเข้าใจกันของบุคคลวัยรุ่นมักนำไปสู่ความขัดแย้ง และทำร้ายซึ่งกันและกัน นิยมการต่อล้อต่อเถียง และการเผชิญหน้ากัน เมื่อมีปัญหากระทบกระทั่งกันเล็ก ๆ น้อย ๆ ก็ตั้งท่าจะใช้กำลังจัดการกันอยู่รำไป เด็กอายุ 15-18 ปี เมื่อมีเรื่องขัดใจกันก็จะตระเตรียมอาวุธเท่าที่จะหาได้ไว้ก่อนเพื่อทำการประหัดประหารกัน บุคคลวัยรุ่นมักจะเป็นผู้ที่ชอบเกะกะระราน และชอบหาเรื่องอยู่รำไป เพื่อแสดงให้เห็นถึงความเก่งกล้าของตน

ส่วนบุคคลที่ถูกเรียกว่าเป็นผู้ใหญ่ ผู้ทรงคุณวุฒิและพลเมืองอาวุโส ซึ่งเป็นผู้ที่คนนับหน้าถือตามาก มักมีอาการยึดติดในความคิดเห็นและการกระทำของตน ดำรงตนเป็นผู้รอบรู้และเก่งกาจทุกเรื่องจนไม่มีผู้ใดกล้าหาญพอที่จะแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างออกไป หรือแม้แต่จะเตือนสติให้เกิดความสำนึกสำนึกก็ตาม เมื่อผู้ใหญ่ดังกล่าวพูดจาและแสดงความคิดเห็นอย่างไร บุคคลทั่วไปก็มักจะต้องคล้อยตาม จนกลายเป็นแพะกันทั่วบ้านทั่วเมือง

บุคคลที่อ่านอนซอนง่าย เป็นบุคคลที่อ่อนโยนทุกคนอยากให้เห็นที่ตนเกี่ยวข้องกับเป็นคนว่าง่าย ซึ่งตรงกันข้ามกับบุคคลที่ว่ายากเป็นบุคคลหัวดีคือ

ทุกคนไม่อยากจะเกี่ยวข้องกับคนหัวดี คนว่าง่าย มี 2 ประเภท ได้แก่

(1) คนว่าง่ายเพราะเห็นแก่ได้

(2) คนว่าง่ายเพราะเห็นแก่ความดี

คนเห็นแก่ได้มีลากผลที่ตริครองรออยู่ข้างหน้า เพื่อให้ได้ลากผลที่ตริครองไว้จึงแสดงพฤติกรรม ทำท่าที่เป็นคนว่าง่าย พอได้ลากผลที่ต้องการแล้ว ก็จะเลิกเป็นคนว่าง่ายเสีย ตัวอย่างที่เป็นรูปธรรม ในชีวิตประจำวันมีอยู่มากมายไม่จำเป็นต้องยก ขึ้นมาศึกษากัน ส่วนคนที่เห็นแก่ความดี มีความดี ที่ตริครองรออยู่ข้างหน้า มุ่งแต่จะเดินไปรับเอา ความดีนั้น ตั้งใจรับฟังคำตักเตือนและคำสอนจาก คนอื่น ยินดีรับคำตักเตือนหรือคำสอนและยินดี ทำตามคำตักเตือนหรือคำสอน รวมทั้งรับรู้คุณ ของผู้ตักเตือนหรือผู้สอนด้วยดี

ความว่าง่ายจัดว่าเป็นมงคล เพราะพัฒนา ชีวิตของบุคคลให้มีความเจริญก้าวหน้า (มงคล ขอดชีวิต, 2518 : 493-507) ตรงกันข้ามความว่ ยากเป็นอัปมงคล เพราะผลักใส่ชีวิตของบุคคลให้ ตกต่ำ มีแต่จะดักดานและยากจนอยู่จนกระทั่ง ตาย คนทั่วไปมักจะเข้าใจผิดว่าคนว่าง่ายได้แก่ คนหัวอ่อน จึงกลัวเขาว่าตนเป็นคนหัวอ่อน ก็

กระทำตนเป็นคนหัวแข็งว่ายาก คือด้านและดันทุรัง ซึ่งเป็นเหตุให้ผู้บังคับบัญชา ญาติ มิตร และ ครอบครัวต้องวิตก เป็นห่วงเป็นใยในตัวเขาและ หลายรายถึงกับเกิดความเดือดเนื้อร้อนใจ จนกิน ไม่ได้นอนไม่หลับเนื่องจากเป็นห่วงบุคคลที่ว่ยาก คือด้าน และดันทุรัง แต่แท้จริงแล้วคนหัวอ่อน แตกต่างกับคนว่าง่าย คนหัวอ่อนไม่เป็นตัวของ ตัวเองยินยอมให้บุคคลอื่นจูงมูกได้ง่าย ใครชวน ไปทำอะไรก็ไปโดยไม่มี การสอบถามเหตุผลและ ข้อเท็จจริง ซึ่งผลสุดท้ายก็นำความเดือดร้อนมา สู่ตนเอง ครอบครัว และสังคม ส่วนคนว่าง่ายเป็น ตัวของตัวเอง มีเป้าหมายที่แน่นอนในการดำรง- ชีวิต เป็นเป้าหมายที่ดีงามและมีคุณธรรมกำกับ

คนไทยในสมัยใหม่มีบางส่วนเป็นคนที่ กบฏ และทรยศ ไม่เชื่อฟังคำสั่งสอนเก่าที่สืบทอดมาจาก โบราณกาล แต่ในขณะที่เดียวกันก็ยังขาดแนวทาง และทิศทางที่เหมาะสมในการดำเนินชีวิต ขาด ความมั่นใจในตนเองหรือไม่ก็มีความมั่นใจในทาง ที่ไม่เหมาะสม เช่นเดียวกับคนในประเทศตะวันตก จำนวนไม่น้อยกำลังรู้สึกว่เขาจะว่ไรบางอย่างที่ เป็นที่พึ่งในชีวิต เขาเห็นว่าชีวิตในประเทศตะวันตก เป็นชีวิตที่ไม่มี ความหมาย (พระปสันโน ภิกขุ, 2533 : 2) ตัวเขาเองเป็นเพียงอุปกรณ์ที่ทำให้การ เศรษฐกิจของประเทศดีขึ้นเท่านั้นและถ้าหากคน เราไม่มีที่พึ่ง ก็จะทำให้รู้สึกว่จิตใจไม่ค่อยจะมีความสมบูรณ์หรือมีความสมดุล

3. การขาดความสามัคคี ปองดองและเห็นอก เห็นใจกัน

บรรดาคำอันเป็นสุภาษิตทั้งหลาย มีอยู่คำ หนึ่งซึ่งอาจถือเป็นประโยชน์ทุกกาลสมัยแก่ทุกคน ไม่ว่าจะรวมกันเป็นส่วนน้อยหรือส่วนใหญ่ คำ อันเป็นสุภาษิตนั้นคือ “สามัคคีก่อให้เกิดสุข” (สมเด็จพระญาณสังวร, 2523 : 5-6) คำว่าความ

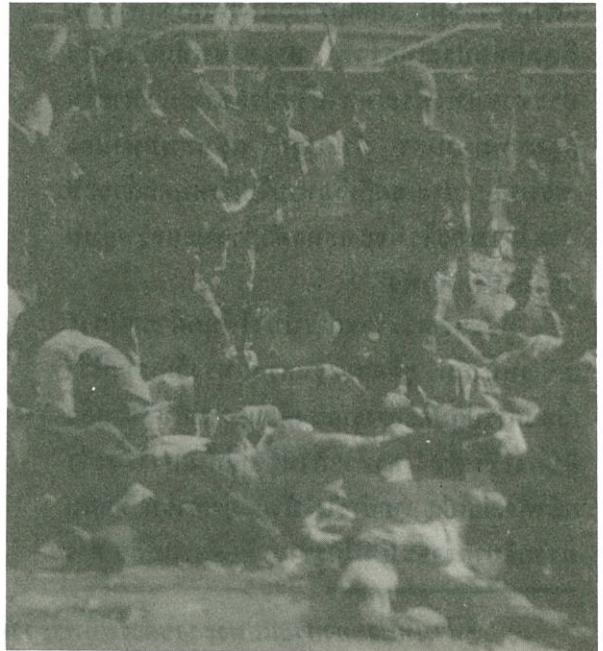
สามัคคีนั่นใช้กับคนตั้งแต่สองคนขึ้นไปเป็นอย่างน้อย มิได้ใช้ได้แก่กับคนใดคนหนึ่งเพียงคนเดียว ดังนั้น สามัคคีที่เกิดขึ้นจึงต้องประกอบด้วยจิตใจของคนอย่างน้อยตั้งแต่สองคนขึ้นไป และอย่างมากก็เป็นหมู่คณะและประเทศชาติ จิตใจของแต่ละคนนั้นไม่เหมือนกัน เห็นดี เห็นชอบไม่ตรงกัน สามัคคีจะเกิดขึ้นได้จึงจำเป็นต้องอาศัยความเสียสละของแต่ละคน ทุกคน คนละมากบ้าง คนละน้อยบ้าง เพื่อให้ความคิดเห็นของตนโอนอ่อนเข้าเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้โดยพร้อมเพรียงกัน กล่าวคือเสียสละความไม่เห็นด้วยของตนแต่ละคนให้เข้าสู่ระดับที่อาจจะกลมกลืนเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้ ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเกิดขึ้นจุดใด จุดนั้น คือ จุดแห่งความสามัคคี จุดที่ก่อให้เกิดสุข ดังกล่าวนั่นเอง

เมื่อจิตใจปรับระดับเข้าสามัคคีกันได้ ไม่แบ่งแยกจากกันด้วยความเห็นว่าเขาเป็นอย่างนั้นเราเป็นอย่างนี้ เขาไม่ถูกเราถูกไม่ใช่หน้าที่ของเรา ฯลฯ ความสามัคคีทางกายหรือทางการกระทำก็จะเกิดขึ้นตามมา ความสุขอันเกิดจากความสามัคคีก็จะเกิดขึ้นเช่นกัน หรืออย่างน้อยก็ได้แก่ความสุขที่เกิดจากการทำงานสำเร็จ (สมเด็จพระญาณสังวร, 2523 : 5-6) ความสำเร็จทั้งหลายย่อมจะไม่เกิดถ้าปราศจากเสียซึ่งความสามัคคี ความสำเร็จที่เกิดขึ้นแล้วในระดับหนึ่งก็อาจจะล้มเหลวได้ แม้ว่าความสามัคคีไม่มีอยู่ในการดำเนินงานในขั้นต่อไป ผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานมาแล้วย่อมมีความเข้าใจในเรื่องนี้เป็นอย่างดี แต่ถ้าหากขาดเสียซึ่งสติแล้วก็ย่อมจะทำให้ลืมนึกถึงความสำคัญของความสามัคคีได้ ดังนั้น ความมีสติจะไม่ลืมนึกถึงความสำคัญของความสามัคคี จึงเป็นสิ่งที่ผู้ปรารถนาความสุขความสำเร็จถึงอบรมให้มีสติอยู่ประจำตน

การดำเนินชีวิตประจำวันของบุคคล คนแม่

เพียงสองคนจิตใจก็ยังคงแตกต่างกันเป็นสองอย่าง ยิ่งมากคนเพียงใดจิตใจก็ยิ่งแตกต่างกันมากขึ้นเพียงนั้น ความสามัคคีจะเกิดขึ้นได้จึงจำเป็นต้องมีความเสียสละความคิดเห็นของตน เพื่อมุ่งให้จิตใจสามารถปรับระดับเข้าหากันได้จนเกิดเป็นความสามัคคี ดังนั้น การใช้ความอดทนและการให้อภัยแก่กันและกัน เพื่อให้เกิดความปรองดองและสามัคคีจึงเป็นสิ่งจะขาดเสียมิได้ บุคคลจึงจำเป็นต้องมีความอดทนและการให้อภัยซึ่งกันและกัน มิฉะนั้นก็จะเกิดการแตกความสามัคคีซึ่งจะนำไปสู่ความแตกแยก และความทุกข์ทั้งในแง่ของบุคคล สังคม และประเทศชาติในที่สุด

ในระยะเร็ว ๆ นี้ประเทศไทยเราได้เกิดการแตกความสามัคคี ไม่มีการการปรองดองและไม่เห็นอกเห็นใจกัน การแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งทั้งในระดับวัยรุ่น วงการธุรกิจและการเมือง ทั้งในต่างจังหวัดและในกรุงเทพมหานคร นิยมใช้ความรุนแรงโดยใช้กำลังและอาวุธเข้าประหัตประหารกัน การขัดผลประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ

รวมทั้งไม่ว่าผลประโยชน์ดังกล่าวจะมีมาก-น้อย เพียงใดก็นิยมใช้ความรุนแรงเข้าแก้ปัญหา วัฒนธรรมไทยใหม่ยังคงไม่มีมาตรการและวิธีการที่จะต่อรองแบ่งปันและประนีประนอมผลประโยชน์ที่เหมาะสม การแก้ไขปัญหานี้ที่นิยมใช้ความรุนแรงจึงเกิดขึ้นอย่างไม่มีวันจบสิ้น

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ตรัสในวาระที่คณะบุคคลและสมาคมต่าง ๆ เข้าเฝ้าเพื่อถวายพระพรในวันเฉลิมพระชนมพรรษา เมื่อปลายปี 2534 ให้คนไทยทุกหมู่เหล่ารู้จักสามัคคี ส่วนเหตุการณ์ 17-20 พฤษภาคม 2535 ก็ได้มีกระแสพระราชดำริ ซึ่งบทความนี้จะขออัญเชิญมาเพื่อศึกษาดังต่อไปนี้.-

“ประเทศของเราไม่ใช่ประเทศของหนึ่งคนสองคน เป็นประเทศของทุกคนต้องเข้าหากัน ไม่เผชิญหน้ากัน แก้ปัญหา เพราะว่าอันตรายมีอยู่ เวลาคนเราเกิดความบ้ำเลือด ปฏิบัติการรุนแรงต่อกันด้วยความลืมหี้มั่ว ลงท้ายไม่รู้ว่่าดีกันเพราะอะไร แล้วจะแก้ปัญหาอะไร เพียงแต่ว่าจะต้องเอาชนะแล้วใครจะชนะ มีแต่แพ้ คือต่างคนต่างแพ้ ที่แพ้ที่สุดก็คือประเทศชาติ ประชาชนที่แม่จะเป็นประชาชนทั้งประเทศไม่ใช่ประชาชนเฉพาะในกรุงเทพมหานคร ถ้าสมมุติว่ากรุงเทพมหานครเสียหาย ประเทศก็เสียหายไปทั้งหมดแล้วจะมีประโยชน์อะไรที่จะทะนงตัวว่าชนะและอยู่บนของสิ่งปรักหักพัง”*

กระแสพระราชดำรินี้มุ่งให้ทุกฝ่ายยุติการเผชิญหน้ากัน ยุติความรุนแรง ทรงวิเคราะห้ว่าเมื่อมีการปฏิบัติอย่างรุนแรงด้วยความบ้ำเลือดแล้ว ก็มักจะลืมหี้มั่ว ลงท้ายก็ไม่ว่่าดีกันเพราะอะไร แล้วก็จะแก้ปัญหาอย่างไร มัวแต่มุ่งเอาชนะต่อกัน ทรงอธิบายว่าจะไม่มีใครชนะ มีแต่จะแพ้คือ ต่าง

คนต่างแพ้ แต่ที่แพ้ที่สุดคือประเทศชาติ

การขาดความสามัคคี ปรองดองและเห็นอกเห็นใจกันของคนในชาติ นับว่าเป็นโรคที่ร้ายแรงพอ ๆ กับโรคเอดส์และมะเร็งที่เกาะกินสังคมไทยอยู่ในปัจจุบันและยังคงจะเกาะกินอยู่ในอนาคต ความแตกแยกกันทางความคิดของคนไทยทั่วไป เป็นเรื่องปกติธรรมดา แต่ความแตกแยกดังกล่าวได้นำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นการเบียดเบียนและทำร้ายซึ่งกันและกัน เป็นสิ่งที่ผิดปกติและจะมีผลให้ประเทศชาติเกิดความอ่อนแอในที่สุด

4. การมีบุคลิกภาพเป็นเผด็จการของบุคคล

คนไทยภายใต้วัฒนธรรมใหม่มีบุคลิกเป็นเผด็จการ มีการยึดติดความคิดเห็นและการกระทำของตนเองว่า ดีกว่า ถูกต้องกว่า และสำคัญกว่าของคนอื่น ถ้าบุคคลอื่นมีความคิดเห็นและการกระทำที่แตกต่างออกไป ก็จะมีบับบังคับ ข่มขู่และใช้อิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมให้เชื่อฟัง ให้เห็นด้วยและปฏิบัติตาม ซึ่งเป็นผลในบั้นปลายให้บุคคลทั่วไปขาดอิสรภาพทางความคิด และการกระทำรวมทั้งการใช้ดุลยพินิจของตนเองเพื่อพิจารณาถึงความเหมาะสมและถูกต้อง แต่ละคนไม่มีโอกาสที่จะพินิจพิจารณาความคิดเห็นและการกระทำของตนเอง เนื่องจากความคิดและการกระทำของตนจะถูกคนอื่นตีค่าแต่ฝ่ายเดียว

เมื่อมีเหตุการณ์ที่สำคัญเกิดขึ้น คนไทยรุ่นใหม่จะทะเลาะเบาะแว้งกันทั้งเมืองเนื่องจากแต่ละคนมีความคิดและความเชื่อแตกต่างกัน มีการยึดติดความคิดและความเชื่อของตนเองเป็นหลัก นิยมการบับบังคับ ข่มขู่และขอร้องให้คนอื่นเชื่อตาม นอกจากนั้นคนไทยบางส่วนยังนิยมเชื่อในทางที่เสียหาย ชอบฟังข่าวลือ เชื่อข่าวลือในทางที่เสียหาย และยังนิยมเป็นเครื่องมือช่วยเผยแพร่ ข่าวลือ และ

*ส่วนหนึ่งของกระแสพระราชดำรัสที่พระราชทานแก่ พลเอกสุจินดา คราประยูร และพลตรี จำลอง ศรีเมือง ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน พระราชวังดุสิต เมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2535

“ประเทศของเราไม่ใช่ประเทศของหนึ่งคนสองคน เป็นประเทศของทุกคนต้องเข้าหากัน ไม่เผชิญหน้ากัน แก้ปัญหา เพราะว่ามันอันตราย มีอยู่ เวลาคนเราเกิดความบ้าเลือด ปฏิบัติการรุนแรงต่อกันด้วยความลึมตัว ลงท้ายไม่รู้ว่าจะดีกันเพราะอะไร แล้วจะแก้ปัญหาวะไร เพียงแต่ว่าจะต้องเอาชนะ แล้วใครจะชนะ มีแต่แพ้ ก็ต่างคนต่างแพ้ที่แพ้ที่สุดก็คือประเทศชาติ”

ข่าวที่ไม่เป็นความจริง ข่าวที่เกินความจริงอย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อมีข่าวจริงเกิดขึ้น จะไม่ถูกออกถูกใจของคน ก็พาลไม่ฟังข่าวที่เป็นความจริงเอาเสียเลย คนไทยรุ่นใหม่ชอบที่จะได้ยินและเห็นความตื่นเต้นและรุนแรงในทุกกิจกรรม

การมีบุคลิกภาพเผด็จการดังกล่าว เป็นอันตรายร้ายแรงต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย ในระยะหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็นระบอบประชาธิปไตยในปี 2475 เผด็จการได้ปรากฏตัวอยู่ในหลายรูปแบบ ได้แก่ : ในรูปแบบของคณะบุคคลผู้ทำการเปลี่ยนแปลงการปกครอง รัฐบาลชุดต่าง ๆ ที่ทำการปกครองประเทศ คณะรัฐประหาร คณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดิน คณะปฏิวัติ และคณะ ร.ส.ช. เป็นต้น ระยะต่อมาในปัจจุบันลักษณะของเผด็จการได้ขยายตัวเข้าครอบงำ และสิ่งสู่ชีวิตของคนไทยอย่างทั่วหน้ากัน

สรุป

การวาดภาพรวมที่แสดงลักษณะของวัฒนธรรมไทยใหม่ดังกล่าวแล้ว ใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมและศึกษาทำความเข้าใจรวมทั้งการสัมผัสการดำเนินชีวิตของคนไทยในเมืองที่สำคัญ ๆ วัฒนธรรมไทยใหม่นี้เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมทั้งหมดของสังคม ลักษณะที่กล่าวถึงนี้เป็นลักษณะสำคัญที่เด่นชัด และที่สามารถสังเกตเห็นได้เท่านั้น ลักษณะดังกล่าวเป็นลักษณะส่วนใหญ่ของลักษณะทั้งหมดของวัฒนธรรมไทยใหม่ ลักษณะดังกล่าว ได้แก่ : ลักษณะของความอยากได้ทุกสิ่งทุกอย่างไม่ว่าจะเป็นวัตถุและไม่ใช่วัตถุ ลักษณะว่านอนสอนยาก ได้แก่ การพูดจากรันเข้าใจยากและเสียเวลา นิยมการต่อล้อต่อเถียงและการเผชิญหน้ากัน ลักษณะของการขาดความสามัคคี ประองคองและเห็นอกเห็นใจกัน การขาดจิตใจหรือขาดน้ำใจเป็นสาเหตุให้ไม่มีการปรับตัว และเสียสละบางสิ่งบางอย่างเข้าหากัน ความสามัคคีจะไม่เกิดขึ้น ความ

สำเร็จและความสุขซึ่งเป็นผลของความสามัคคีก็ไม่ได้เกิดขึ้น ลักษณะบุคลิกภาพที่เป็นเผด็จการทำให้เกิดการยกตน ถูตตน เห็นว่าทุกสิ่งทุกอย่างของคนดีกว่าของบุคคลอื่น มีการบีบบังคับและข่มขู่ให้บุคคลอื่นอยู่ภายใต้อิทธิพลของตน ลักษณะเผด็จการขยายตัวและปรากฏตัวอยู่ในตัวบุคคลและบุคคลที่สังกัดสถาบันทางการเมือง สถาบันราชการ สถาบันธุรกิจ และสถาบันครอบครัว การมีบุคลิกภาพเป็นเผด็จการของบุคคลทั่วไป เป็นอันตรายต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย ลักษณะของความประมาทในการดำเนินชีวิตประจำวัน ปรากฏให้เห็นทั่วไป ความประมาทมีความหมายกว้างขวางครอบคลุมพฤติกรรมต่าง ๆ

ของบุคคลได้แก่ การพูด การคิดและการกระทำ ความไม่ประมาทเป็นที่รวมของบรรดาธรรมะคำสอนทั้งปวงของพระพุทธศาสนา และเป็นมรดกชิ้นสำคัญที่พระพุทธเจ้าได้ประทาน แก่ บรรดาสาวกของพระองค์ ลักษณะของการขาดความรับผิดชอบ บุคคลมีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติ ไม่ว่าจะ เป็นหน้าที่ทั่วไป และหน้าที่ที่เฉพาะเจาะจง หน้าที่เบื้องต่ำไปละหน้าที่ชั้นบน หน้าที่เบื้องต่ำหรือหน้าที่ชั้นพื้นฐานเป็นการปฏิบัติหน้าที่เพื่อความอยู่รอดของมนุษย์ ส่วนหน้าที่ชั้นบนบุคคลจะต้องปฏิบัติหลังจากสามารถอยู่รอดได้แล้ว เป็นหน้าที่เพื่อให้ชีวิตไม่เป็นทุกข์ ให้พ้นจากความทุกข์ที่ครอบงำชีวิตมนุษย์ □■

บรรณานุกรม

- กระแสพระราชดำรัสพระราชนานแก่ พลเอกสุจินดา คราประยูร และ พลตรีจำลอง ศรีเมือง วันที่ 20 พฤษภาคม 2535 มงคลยอดชีวิต. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2518
- ประเวศ วะสี พุทธธรรมกับสังคม. กรุงเทพมหานคร : มีเดียพรีน, 2526
- สมเด็จพระญาณสังวร. การบริหารจัดการสำหรับผู้ใหญ่. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พิมพ์หามงกุฏราชวิทยาลัย, 2523
- สุชีพ ปุญญานุภาพ. คุณลักษณะพิเศษแห่งพระพุทธศาสนา. กรุงเทพมหานคร : เรืองแสงการพิมพ์, 2528
- อนันตดา. ธรรมธาร 1. กรุงเทพมหานคร : หอรัตนชัยการพิมพ์, 2532, ที่ระลึกในงานฌาปนกิจศพทหารอาสาสงคราม (พื้นที่สลิเสวี) 7 เมษายน 2535
- พระปสัน โนนิกโก. ธรรมพันกัณฑ์. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2533
- พระอาจารย์เปลี่ยน ปุณฺณาทิโป. อภัยทาน. กรุงเทพมหานคร : ไม่ปรากฏโรงพิมพ์, ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์
- พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต) ธรรมบุญชีวิต. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์วิทยาลัย บุคกรธิดา จัดพิมพ์เนื่องในงานฌาปนกิจศพนางลิ้นจี่ แสงนาค, 2535
- พระราชันท์พนฺ. ส.ค.ศ. 2525 ปาฐกถาธรรม. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สหมิตร, 2528
- คณะอนุกรรมการอุดมการณ์ของชาติ. อุดมการณ์ของชาติ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตร, 2526
- คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. วัฒนธรรมพื้นบ้าน : กรณีอีสาน. กรุงเทพมหานคร : อัมรินทร์พริ้นดิงกรุ๊ป, 2532